

ANYKŠTA

<http://www.anyksta.lt>

LAIKRAŠTIS ANYKŠČIŲ KRAŠTO VISUOMENEI 39/9629

Anykštėnus išgąsdino Karinių oro pajėgų pratybos

2 psl.

Paminklo dažytojų nebus

2 psl.

Pataria jau dabar susikrauti krepšį

3 psl.

Žinomas anykštėnas reikalauja kompensacijos iš ligoninės

4 psl.

pastabos parašėse

Į valdiškas įstai-gas žiūrime ne kaip į paslaugų teikėjus, o kaip į dievus

7 psl.

šiuipinys

Koncertas. Gegužės 27 dieną 18 val. Angelų muziejuje (Vilniaus g. 11) vyks koncertas DUETTO KONCERTANTE - Ukrainos nacionalinės filharmonijos solistai Andriy Ostapenko (gitarą) ir Jurij Shutko (fleita). Programoje skambės vokiečių ir italų kompozitorių G.F. Handelio, T. Gaude, L. Legnani, F. Carulli ir M. Giuliani kūriniai. Bilieto kaina: AUKA UKRAINAI.

Komunija. Gegužės 21 dieną, šeštadienį, Anykščių Šv. Mato bažnyčioje vaikai priims pirmąją Komuniją. Bažnyčios vikaras kun. Raimundas Zimka „Anykštą“ informavo, kad Komuniją per du kartus priims per 60 vaikų. Pirmoji Komunija Anykščių Šv. Mato bažnyčioje taip pat bus priimama birželio 4 dieną.

Motokrosas. Gegužės 21-22 dienomis - šeštadienį ir sekmadienį - Mickūnų MX parke (Debeikių sen.) pirmą kartą vyks Baltijos šalių motokroso čempionato II etapo varžybos bei „Betsafe“ Lietuvos motokroso čempionato I etapo varžybos. Baltijos šalių čempionatas – didžiausias sporto renginys, kada nors vykęs Mickūnų trasoje. Šeštadienį pagrindiniai važiavimai prasidės 10 val. 10 min., sekmadienį – 11 val. 10 min. O žiūrovai, kurie į Mickūnus atvyks dar anksčiau, taip pat nenuobodžiaus – treniruočių važiavimai ir kvalifikacijos prasidės 8 val. 30 min. (šeštadienį) ir 9 val. (sekmadienį).

Prezidentas. Gegužės 19 dieną, ketvirtadienį, Anykščių rajono vadovų klubas savo prezidentu perrinko Anykščių ligoninės direktorių Dalį Vaiginą.

Šventosios upėje bus įrengiami nauji fontanai

Anykščiuose, Šventosios upėje, bus įrenginiami nauji fontanai. Fontanams pirkti šių metų Anykščių rajono savivaldybės biudžete numatyta 70 tūkst. Eur.

Praėjusią vasarą Šventojoje fontanai neveikė, bet „Anykštos“ archyve yra tokių vaizdų.

Robertas ALEKSIEJŪNAS
robertas.a@anyksta.lt

Anykščių rajono savivaldybės Žemės ūkio skyriaus vedėjas Virmantas Velikonis sakė, kad naujų fontanų eksploataciją planuojama patikėti komunalininkams.

5 psl.

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

Į Konstantino Sirvydo gimtinę – kelias klaidus

Jonas JUNEVIČIUS

Karalių miestu, kurortu, vos ne literatūrine pasaulio sostine pretenduojantys tapti Anykščiai primiršo vieną iškiliausių savo sūnų - pirmojo Lietuvių ir baltų kalbų žodyno „Promptuarium“ bei lenkų-lotynų-lietuvių kalbų žodyno „Dictionarium trium linguarum“ autorių, iš Sirvydų kaimo kilusį leksikografą Konstantiną Sirvydą.

Jo pavardė daugiausia Lietuvai nusipelnusių žmonių šimtuose buvo įrašyta dvidešimt pirmuoju numeriu. Į iškilaus kraštiečio gimtinę iki šiol nėra jokios rodyklės.

Mokslininko, kalbininko, teologo, pedagogo Konstantino Sirvydo (1578-1631) biustas Anykščių Šv. Mato bažnyčioje (Autorius – skulptorius Juozas Meškelevičius, 1982 m.).

9 psl.

Atminimo lentos Konstantinui Sirvydai Anykščių Šv. Mato bažnyčioje.

Anykštėnus išgąsdino Karinių oro pajėgų pratybos

Gegužės 19 –osios, ketvirtadienio, vakarą daugelyje Anykščių rajono vietų žmones išgąsdino du galingi sprogimai ir naikintuvų gausmas. Lietuvos kariuomenės Karinių oro pajėgų atstovai informavo, kad vyksta pratybos „Budrus sakalas 2022“.

Smūgiai buvo tokie galingi, kad drebėjo pastatų langų stiklai. Įvykio liudininkai pasakojo, kad po sprogimų matė juodus dūmus, po to – danguje skriejančius naikintuvus.

Tuoju po sprogimų dalis gyventojų ėmė skambinti į „Anykštos“ redakciją ir klausinėti, kas nutiko. Ypač šie sprogimai išgąsdino dalį Anykščių rajone apsistojusių ukrainiečių – žmonės pamanė, kad Lietuvoje prasideda karas.

Lietuvos kariuomenės Karinių oro pajėgų Viešųjų ryšių vyresnioji karininkė, vyr. lt. Milda

Gudaitytė „Anykštai“ sakė, kad žmonės gali nusiraminti, nes šie sprogimai buvo susiję su šią savaitę Kauno ir Šiaulių miestuose bei rajonuose vykstančiomis Karinių oro pajėgų pratybomis „Budrus sakalas 2022“.

„Anykšta“ šią savaitę skaitytojus informavo, kad Šiaulių regione yra tikimybė pamatyti ir išgirsti naikintuvus, skrendančius žemame aukštyje, o didesnėje šiaurės Lietuvos dalyje bus oro mūšį imituojančių naikintuvų.

Lietuvos kariuomenės Karinių oro pajėgų Viešųjų ryšių vy-

Robertas ALEKSIEJŪNAS
robertas.a@anyksta.lt

resnioji karininkė, vyr. lt. M. Gudaitytė neatmetė, kad anykštėnai šią savaitę gali išgirsti ir daugiau sprogimų, ji sakė, kad naikintuvai oro mūšius gali imituoti ir nakties metu.

Pratybos „Budrus sakalas 2022“ tęsis iki šios savaitės pabaigos. Jose dalyvauja Jungtinių ekspedicinių pajėgų (JEF), Baltijos oro policijos misiją vykdančios Belgijos, Čekijos, Ispanijos, Prancūzijos kariai ir orlaiviai, JAV Jūrų pėstininkų korpuso kariai, Karinių oro pajėgų štabo, Aviacijos bazės, Oro gynybos bataliono, Oro erdvės stebėjimo ir kontrolės valdybos, Ginkluotės ir technikos remonto depo, taip pat Karo policijos, Krašto apsaugos savanorių pajėgų Prisikėlimo apygardos 6-osios rinktinės kariai.

Per pratybas apie 650 Lietuvos

Internetė rašoma, kad naikintuvai sprogimą primenantį garsą sukelia tuomet, kai viršija garso greitį.

ir sąjungininkų karių planuoja bei vykdo oro gynybos operacijas, įskaičiuojant kovinį patuliavimą, mūšio valdymą ir kuro papildymą ore, imituoja įvairias antžemines ir oro grėsmes.

Pratybose dalyvaujantys JAV Jūrų pėstininkų korpuso kariai naudoja Lietuvoje dislokuotą multifunkcinį oro operacijų valdymo centrą kartu su antžeminiu radaru. JEF priklausantys naikintuvai „EF-2000“ ir kuro papildymo ore orlaivis „Voyager“ skrydžius vykdo iš Jungtinės Karalystės.

apklausti vyrai paaiškino, kad sovietinio kareivio paminklą geltona ir mėlyna, t. y. Ukrainos vėliavos spalvomis, nudažė protestuodami prieš Rusijos Federacijos ginkluotųjų pajėgų vykdomas žudynes Ukrainoje. Paniekinti šiose kapinėse palaidotų karių atminimą jie nesiekė, jų antkapių ir vardų lentelių nelietė.

Atliekant tyrimą, prokuratūra balandžio 27-ąją iš Kultūros paveldo departamento (KPD) prie Kultūros ministerijos gavo raštą, kuriame nurodyta, kad Antrojo pasaulinio karo Sovietų Sąjungos karių palaidojimo vieta Kurklių miestelyje yra įrašyta į Kultūros vertybių registrą. Tačiau palaidojimo vietoje stovinti sovietinio kario skulptūra nėra saugoma, todėl nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą reglamentuojantys teisės aktai skulptūrai netaikomi.

„Tiriamu atveju asmenų veiksmai neturėjo realios įtakos nei visuomenės rimčiai, nei tvarkai, jų veikoje nėra nei objektyviųjų, nei subjektyviųjų tiriamos nusikalstamos veikos požymių visumos“, – rašoma prokuroro nutarime.

Nutarimas dėl ikiteisminio tyrimo nutraukimo per 20 dienų nuo jo gavimo dienos gali būti skundžiamas Panevėžio apygardos prokuratūros Utenos apylinkės prokuratūros vyriausiajam prokurorui.

Balandžio pabaigoje ant paminklo, stovinčio Anykščių Antrojo pasaulinio karo karių kapinėse, buvo užmautas politileninis maišas. Šiuo atveju chuliganizmo neižvelgta, ikiteisminis tyrimas nepradėtas. Vėliau komunalininkai Anykščių paminklą uždengė OSB plokščių dėže.

-ANYKŠTA

Paminklo dažytojų nebaus

Utenos apylinkės prokuratūra priėmė nutarimą nutraukti ikiteisminį tyrimą dėl balandžio mėnesį Ukrainos vėliavos spalvomis nudažytos sovietų kario skulptūros, stovėjusios Anykščių rajone, Kurklių miestelyje.

Dar vykstant šiam tyrimui Anykščių rajono savivaldybės administracijos sprendimu minėta skulptūra demontuota.

Balandžio 10-osios naktį Anykščių rajono policijos komisariato pareigūnai buvo iškviesti į Kurklių miestelį. Jiems buvo pranešta, kad miestelio centre esančiose Sovietų Sąjungos karių kapinėse pastebėti įtartini asmenys. Nuvykę policijos pareigūnai pamatė, kad kapinėse stovėjusi sovietų kario skulptūra nudažyta geltona bei mėlyna spalvomis.

Nustatyta, kad skulptūrą aeroliniais dažais nudažė 2 vilniečiai. „Dažytojus“ užfiksavo

stebėjimo kameros. Prie paminklo buvo trys asmenys - du vyrai ir moteris, tačiau moteris tik stebėjo procesą, todėl dėl jos veiksmų ikiteisminis tyrimas pradėtas nebuvo.

Anykščių rajono policijos komisariato Veiklos skyriaus viršininke Aušra Staškevičienė, „Anykštos“ paklausta, ar teisybė, jog vilniečiai prie paminklo darbavosi pusnuogiai, nes buvo ką tik išbėgę iš pirties, sakė, jog įvykio detalių nekomentuosianti.

Specialiaisiais liudytojais

Keturi savivaldybės administracijos skyriai - be nuolatinį vadovų

Neįvyko konkursas į Anykščių rajono savivaldybės administracijos Investicijų ir projektų valdymo skyriaus vedėjo vietą. Konkurse panorą dalyvauti tik vienas pretendentas, o pagal dabartinę tvarką konkursas į valstybės tarnautojo darbo vietą vyksta, jeigu jame dalyvauja mažiausiai du asmenys.

Kol nesurastas vedėjas, šiam skyriui tiesiogiai vadovauja Anykščių rajono savivaldybės administracijos direktorė Ligita Kuliešaitė.

Ketvirtadienį, gegužės 19-ąją, baigėsi dokumentų priėmimo terminas konkursui į savivaldybės administracijos Bendrojo ir ūkio skyriaus vedėjo pareigas. Penktadienį dar buvo neišku, ar konkursas vyks, nes dar nebuvo patikrinti pretendentų dokumentai. Šiuo

metu Bendrajam ir ūkio skyriui vadovauja Viešintų seniūnas Ramūnas Blazarėnas. Jis yra tarytum nuolatinis vedėjas, tačiau vedėjaus tik iki tol, kol bus paskirtas nuolatinis vadovas. Galimybes grįžti į Viešintų seniūno pareigas R.Blazarėnas išsaugojo, o seniūnijai dabar

vadovauja seniūno pavaduotoja Eglė Sabaliauskienė.

Statybos skyriui laikinai vadovauja Nikolajus Stanislavovas. Šio skyriaus vedėjo pozicija jau tapo legendine - po to, kai 2015-aisiais iš darbo buvo atleistas ilgametis skyriaus vedėjas Albertas Miškinis, skyrius turėjo jau tris nuolatinis ir kelis laikinuosius vedėjus. Gal po pusmetį nuolatiniais vedėjais padirbėjo Kęstutis Jurkevičius, Ramūnas Žemaitis ir Piotras Grigorjevas.

Kol kas Inga Eidrigevičienė dirba laikinąja Kultūros, turizmo ir komunikacijos skyriaus vedėja. Tiesa, netrukus šis skyrius turės

nuolatinį vadovą ir administracijoje liks tik trys vedėjai – „lep'ai“.

Anykščių rajono savivaldybės administracijos direktorė L.Kuliešaitė po pokalbio pasirinko būsimą administracijos Kultūros, turizmo ir komunikacijos skyriaus vedėją. Tačiau būsimą skyriaus vadovo pavardę dar nėra skelbiama, nes laukiama STT patikrinimo. Kultūros, turizmo ir komunikacijos skyriaus vedėjo konkurse dalyvavo du asmenys, abu jie atitiko konkurso reikalavimus. Pagal dabartinę tvarką, darbuotoją iš dviejų geriausiai konkurse pasirodžiusių asmenų pasirenka darbdavys.

Vidmantas ŠMIGELSKAS
vidmantas.s@anyksta.lt

spektras

Įtraukimas. Automatinio įtraukimo į pensijų kaupimą nebus atsisakyta. Seimas ketvirtadienį nutarė nesvarstyti socialdemokratų inicijuotos Pensijų kaupimo įstatymo pataisos, kuria jie siūlė atsisakyti automatinio įtraukimo į antros pakopos pensijų fondus. Per pateikimo procedūrą už pakeitimus balsavo 29 Seimo nariai, prieš buvo 22, 31 susilaikė. Dabar gyventojai, neišreiškę valios dėl pensijų kaupimo antroje pakopoje, yra automatiškai įtraukiami į kaupimą. Praleidę progą atsisakyti žmonės turi nurodyti svarbias priežastis, kodėl nori pasitraukti iš fondo ir grįžti į „Sodrą“. Lietuvos bankas vasarį buvo pranešęs, kad pensijų fondai Lietuvoje pernai generavo rekordinę finansinę grąžą, o kolektyvinio investavimo subjektų rinka pirmą kartą per pastaruosius penkerius metus augo.

Pensija. Seimas nesvarstys „valstiečių“ siūlymo kasmet pensininkams mokėti vadinamąją tryliktoją pensiją. Už Periodinės pensijos išmokos įstatymo projektą balsavo 32 Seimo nariai, prieš buvo 29, 18 susilaikė. Pensijos ar šalpos bazės dydžio tryliktoją pensiją siūlyta mokėti senatvės, šalpos, neįgalumo pensijų ir šalpos kompensacijų gavėjams. „Norime paremti pačius skurdžiausius asmenis“, – teigė projektą pristadusi Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos frakcijos narė Rimantė Šalaševičiūtė. Pasak jos, tam iš valstybės biudžeto reikėtų apie 100 mln. eurų. Seimo Socialinių reikalų ir darbo komiteto pirmininkas Mindaugas Lingė skaičiavo, kad tryliktosios pensijos negautų 200 tūkst. neįgalųjų, išankstinių pensijų gavėjų.

Vakcina. Pasaulio sveikatos organizacija (PSO) leido naudoti kinų gamintojo „CanSino-BIO“ skiepus nuo COVID-19. Tai jau devinta PSO aprobuota vakcina. PSO leidimą ekstremaliomis sąlygomis (EUL) naudoti vienadozė „Convidecia“ davė Kinijai grumiantis su nauja pandemio koronaviruso banga, sukelta itin užkrečiamo omikron varianto. „Convidecia“ yra trečia šios Jungtinių Tautų agentūros patvirtinta kinų gamybos vakcina po „Sinovac“ ir „Sinopharm“. Nustatyta, kad „Convidecia“ 64 proc. veiksmingai apsaugo nuo simptominės COVID-19 ir 92 proc. – nuo sunkios ligos. PSO vakcinų ekspertai rekomenduoja „Convidecia“ 18 metų ir vyresniems žmonėms. Ši vakcina gali būti naudojama kaip stiprinamoji dozė po užbaigto pirminio skiepavimo kurso.

-BNS

???

Ką manote apie Anykščių raj. savivaldybės sumanymą atsisakyti Kosmonautų g. pavadinimo?

Kristina ŽALAITĖ-BANIŪKŠTĖ:

Čia paranoja kuriam??? O kuo blogas šis pavadinimas??? NASA tikriausiai ne kosmonautai dirba? Gyvenu Kosmonautų gatvėj ir labai džiaugiuosi. Gal tuos pinigus geriau paskirkit gatvių remontui? Patys kosmonautai!

Jurgis LADIGA:

Senai laikas. Taip pat turėtų dingti lentelės su tokiais užrašais kaip Janonio, Cvirkos, Spartako ir panašiai. Pvz., Kavarecki yr Pergalės gatvė - ar čia tik man vienam aišku, kad vis dar gegužės 9-ą tokiu būdu bandom pagerbti?

Neringa MALINAUSKAITĖ-MACIEŽIENĖ:

Matomai Anykščių rajono valdžia nepakankamai darbo turi, kad nesąmonių prisigalvoja?

Robertas PELEGRIMAS:

Siūlau Kosmonautų gatvę pervadinti į Ufonautų prospektą.

(Pagal „Anykštos“ FB. Kalba netaisyta.)

Pataria jau dabar susikrauti krepšį

Rytis KULBOKAS
rytis.k@anyksta.lt

Visoje šalyje vykdoma civilinės saugos informacinė kampanija „Žinojimas saugo“, kurios metu civilinės saugos ekspertai pasakoja apie ekstremaliąsias situacijas, aiškina, kokios jos būna, ir pataria, kaip elgtis jų metu, parodo, kaip turi atrodyti išgyvenimo krepšio rinkinys.

Trečiadienį, gegužės 18 dieną, toks renginys vyko Anykščiuose, Ladigos gatvėje esančiame Šaulių ir krašto apsaugos savanorių štabe.

Panevėžio priešgaisrinės gelbėjimo valdybos civilinės saugos vyr. specialistas Virginijus Smailys šauliams demonstravo Išvykimo krepšio turinį ir pažymėjo, kad tai dar nepilnas komplektas, o daug vandens, vien dėl svorio sunku nešti.

Autoriaus nuotr.

Ekstremalių įvykių - netruksta

Renginį, kuriame dalyvavo daugiausia jaunieji šauliai, vedė Panevėžio priešgaisrinės gelbėjimo valdybos civilinės saugos vyr. specialistas Virginijus Smailys.

Specialistas pasakojo, kad nelaimių pavojų nutinka kasdien. Tarp jų esama ir gaisrų, ir įvairių ligų.

Aukštesnio lygmens nelaimės ir grėsmės vadinamos ekstremaliaisiais įvykiais. „Pavyzdžiui, Anykščiuose kiekvienais metais ekstremalių įvykių susikačiuojama po 6–8, - kalbėjo civilinės saugos specialistas. - Dažniausi ekstremalūs įvykiai, pasitaikantys Lietuvoje, randami Pirmojo arba Antrojo pasaulinių karų laikų sprogmens. Kiekvienas rastas sprogmuo laikomas ekstremaliuoju įvykiu. Pernai Anykščiuose, atrodo, buvo 7 ar 8 atvejai, kai buvo rasti sprogmens“, - pasakojo V.Smailys. Beje, tai reiškia, kad praėjusį penktadienį Šeimyniškių kaime, autobusų stotelėje, rasta Antrojo pasaulinio karo laikų mina buvo sukėlusį ekstremalių įvykių.

Dar aukštesnio lygmens nelaimės ir pavojai vadinami ekstremaliosiomis situacijomis, būna retos, tačiau pastaraisiais metais valstybės lygio ekstremaliųjų situacijų buvo ir yra net kelios: Covid-19 pandemija, nelegalių migrantų antplūdis ir Vilniaus Gedimino kalno griuvimas.

Nelaimės, pavojų keliančius įvy-

kus supaprastintai galima skirstyti į sukeltus gamtos veiksnių ir žmogaus veiklos.

Cheminių pavojus galimas ir Anykščiuose

Kaip didžiausius veiksnius, keliančius pavojų Anykščių rajone, specialistas įvardijo gaisrus, sprogmumus, žemės ūkio augalų žūtį, pavojingas užkrečiamas ligas.

Beje, kalbėdamas apie galinčius cheminių pavojų kelti veiksnius, tarp jų ir įmones, naudojančias pavojingas medžiagas, specialistas paminėjo įmonę „Anykščių vynas“, kuri naudoja amoniaką šaldymui.

Civilinė sauga skirta gyventojams apsaugoti, taip pat jų turtui didelio pavojaus atveju, aktyviai dalyvaujant patiems gyventojams. Civilinės saugos priemonių sistemos priemonės apima tris etapus: iki nelaimės – pasirengimą, įvykus nelaimėi – veiksmus, kurių reikia imtis, praėjus pavojui - grįžimą į normalią padėtį.

Penkių žingsnių programa

Pagrindinis renginio akcentas – kaip pasiruošti pavojui ir ką daryti jam įvykus.

Specialistas išskyrė 5 žingsnių programą saugumui užsitikrinti: būti laiku išpėtam; žinoti, kur slėptis; žinoti, kas gali padėti; iš anksto apsitarti, su kuo kartu gelbėsitės ir pasiruošti būtinas atsargas, kurios

leistų išgyventi be kitų pagalbos bent jau 3 paras.

Akcentuodamas išpėjimų apie nelaimės svarbą, V.Smailys paminėjo 2004 metais Indijos, Indonezijos ir Afrikos krantus užgriuvusių cunami, kuris nusinešė daugiau nei 200 tūkstančius gyvybių, kurių daugelio būtų buvę galima išvengti, jei būtų veikusi perspėjimo sistema. Todėl specialistas akcentavo perspėjimų apie nelaimės svarbą ir patarė išmaniusiuose telefonuose įsijungti perspėjimų funkciją. O išgirdus pavojaus sirenas, reikia įsijungti radiją arba televiziją ir išklausti, kokia nelaimė įvyko ir kaip elgtis.

Gyventojai turėtų žinoti, kur slėptis nelaimės metu, kur yra kolektyvinės saugos statiniai, priedangos ir slėptuvės, apgalvoti, pas ką būtų galima evakuotis.

Dar iki nelaimės reikia išvertinti, kas gali padėti, su kuo kooperuosimės nelaimėje, pasiruošti planą šeimai.

Civilinės saugos specialistas patarė išvertinti net tokias, regis, smulkmenas, kaip, pavyzdžiui, kur namuose laikomi įvairūs chemikalai ir ar jie nesukeltų dar didesnės grėsmės gaisro ar namų griūties atveju. Gyventojai turėtų pasiruošti išvykimo krepšį, kuriame būtų sudėtos išgyventi būtinos priemonės kad, įvykus nelaimėi, neberekėtų karštiligiškai stengtis jį sukomplektuoti.

(Nukelta į 5 psl.)

savaitės citatos

Na, bet jūs ne politikė....

Eugenija SUDEIKIENĖ, floristė, apie Anykščių miesto gėlynų priežiūrą:

„Man atrodo, nereikia kreipti dėmesio į žmonių kalbas apie miesto gėlynus. Visiems visada neįtiksi.“

Treti apskritai daltonikai...

Kęstutis INDRIŪNAS, Anykščių rajono tarybos narys, liberalas, dizaineris, apie Anykščių miesto gėlynus:

„Dėl pačių gėlynų - kiek žmonių, tiek nuomonių. Viešniems patinka ryškios spalvos, kitiems - pilkos.“

Ir mažesnių nuostolių geriau nepatirti

Lukas PAKELTIS, verslininkas ir politikas, apie motokroso varžybų Mickūnų trasoje organizavimą:

„Nesinori patirti didesnių nuostolių, tačiau iš varžybų užsidirbti kaip nesitikėjau, taip nesitikiu.“

Kad tik netaptų „submariniais“

Virmantas VELIKONIS, Anykščių rajono savivaldybės administracijos Žemės ūkio skyriaus vedėjas, apie naujus fontanus Šventosios upėje:

„Fontanai, kaip ir laivai, bus „priinkaruoti“. Pasibaigus sezonui juos bus galima ištraukti iš upės ir išvežti.“

Žinom, suprantam...

Virginijus SMAILYs, Panevėžio priešgaisrinės gelbėjimo valdybos civilinės saugos vyr. specialistas, apie minią:

„Minia – baisus dalykas. Nereikia eiti prieš, į šalį, reikia eiti su minia, o pargriuvus, jei nespėjate atsikelti, stenkitės dengtis galva, gyvybiškai svarbius organus.“

-ANYKŠTA

Šventėje „Bėk bėk, žirgeli!“ grįžta senosios tradicijos

Jau penktą dešimtmetį skaičiuojanti Tradicinės kultūros ir žirgų sporto šventė „Bėk bėk, žirgeli!“ kvies visus į Niūronis. Anykščiai – ilgamečių kultūros tradicijų ir veržlių naujovių kraštas. Nuolat puoselėjamos per amžius išsaugotos šio krašto vertybės ir tuo pat metu natūraliai šventėje kuriamos originalios iniciatyvos. Nauji kultūros, turizmo, verslo sprendimai leidžia džiaugtis vis dažniau į Anykščius užsukančiais turistais bei įvairiausio žanro kultūros renginių lankytojais. Šių metų renginys grįžta prie tradicinių šventės šaknų.

„Bėk bėk, žirgeli!“ šventės metu sugrįš senosios tradicijos

Šventės programa turininga. Planuojami renginiai – nuo žemės ūkio darbų su arkliais programos iki tradicinių kinkinių žygio su žemaitukais bei arklių kaustymo, LDK kavalerijos istorinių rekonstrukcijų, džinsų plėšymo su žemaitukais rungčių, klijimo teatro spektaklių, tautinio paveldo ir amatų mugės, teatralizuotų, per pusšimtį dalyvių iš viso rajono sutelkusių, kiemų, žirgų sporto konkūrų ir parodomųjų programų, koncertų.

Pirmoji šventė agronomo profesoriaus Petro Vasinausko ir daktaro Antano Puodžio pastangomis surengta dar 1978 metais. Šiuo gražiu tra-

diciniu vasaros renginiu siekiama populiarinti lietuviškų arklių veisles – žemaitukus ir Lietuvos sunkiusius, žirginių sportą, kelti jo meistriskumą, išaiškinti stipriausius šalies raitelius bei pajėgiausius žirgus. Čia žirgai demonstruoja savo gebėjimus, o žmonės – meilę žirgams.

Šiais metais į „Bėk bėk, žirgeli!“ šventės programą sugrįžta kermašius! „Kermašiuje bus prekiaujama iš medinių vežimų, gros muzikantai, veiks vaikų žaidimų kiemelis, lėlių teatras, šalia ganysis arkliai. Kaip tikrame turguje nuo skelbimų statinės bus pristatomi amatai ir prekės. Pirmąjį birželio šeštadienį susitikime tikrame kermašiuje!“ – patikino A. Baranausko ir A. Vienuolio-Žukausko memorialinio

muziejaus Etninės kultūros skyriaus vedėjas M. Karčemasas.

1978 m. Niūronyse buvo įkurtas Arklio muziejus. Muziejaus atidarymo proga iš aplinkinių kaimų ir kraštų suvažiavo tūkstančiai žiūrovų ir dalyvių. Tuomet kaimuose dar būta arklių, vežimų, padargų ir, žinoma, žmonių, prisimenantų ir gyvenusių „arklio epochoje“. Šventė „Bėk bėk, žirgeli!“ dar žinoma ir kitais pavadinimais – „Vasaros Sarta“ arba „Kumelės atlaidai“.

Muziejuje atskleidžiamos didžiausios arklio paslaptys

Arklio muziejuje kaupiami eksponatai, atspindintys arklio reikšmę lietuvių ūkio ir kultūros istorijoje. Aštuoniuose muziejaus pastatuose saugomi arkliniai žemės dirbimo padargai, kalvio įrankiai, arklio galdynės transporto priemonės – iš visos Lietuvos surinkti vežimai: bričkelės, lineikos, važeliai, tautodailės dirbinių kolekcijos.

Arklio muziejaus sumanytojas profesorius Petras Vasinauskas keliaudamas po Lietuvą dienoraštyje rašė:

ANYKŠČIAI

2022

Bėk bėk, žirgeli!

2022 m. birželio 4 d. (šeštadienį)

Tradicinės kultūros ir žirgų šventė „Bėk bėk, žirgeli!“
Niūronių k., Anykščių r.

Veiklos nuo 9 val.

- tradicinių amatų mugė;
- žirgų konkūrai;
- kultūrinės veiklos.

Iniciatorius Anykščių rajono savivaldybė

„Arkliai važiuoti didžiausias malonumas. Lėtai slenka pro tave tėviškės peizažai, o tu sėdi sau be vargo bričkelėje ant risorų, klausaisi monotoniško, tokio mielo pasagų kaukšėjimo ir nepamatai, kaip pravažiuoji 30 ir 50 kilometrų. Lėtai stebėdamas aplinkos daiktus, pastatus ir

visa kita, geriau juos įsidėmi ir kartu pailsi, iš tikro pajunti tai, kas vadinama malonumu.“

Muziejaus istorija kuriama ir šiandien, ją kuria kiekvienas lankytojas, mes visi kartu...

Užsak. Nr.472

Kodėl svarbu paženklinti ir užregistruoti gyvūną augintinį?

Anykščių rajone iki gegužės 1 d. paženklinti ir užregistruoti 2157 gyvūnai augintiniai. Nespėjusieji iki šio Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymu numatyto termino mikroschemą paženklinti pasiutligei imlių gyvūnų augintinių – šunų, kačių ir šėškų – nors ir vėliau, tai privalo atlikti. Primename, kodėl tai padaryti ne tik reikalinga, bet ir naudinga.

Atsakingo šeimininko pareiga

Iki gegužės 1 d. iš viso Lietuvoje paženklinti 287 762 gyvūnai: daugiau nei 94 tūkst. kačių, beveik 200 tūkst. šunų ir daugiau nei 400 šėškų. Registruota ir per 300 iš Ukrainos įvežtų gyvūnų.

Skaičiuojant procentais, daugiausia gyvūnų augintinių paženklino ir užregistravo Utenos rajono (42,64 proc.), Kalvarijos (37,84 proc.), Kelmės rajono (36,67 proc.) ir Kauno rajono savivaldybių (36,64 proc.) gyventojai.

„Ženklimas ir registravimas Lietuvoje išsibėgėjo. Tikime gyventojų sąmoningumu. Nors tam numatytas laikas jau praėjo, kviečiame paskubėti atlikti atsakingo šeimininko pareigą. Ženklimas ir registravimas – tai pirmiausia atsakomybė ir rūpestis savo augintiniu“, – sako žemės ūkio ministras Kęstutis Navickas.

Tikslas - ne bausti, o apsaugoti gyvūną

Remiantis Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro duomenimis ir kita augintinių statistika, Lietuvoje iš viso galėtų būti apie 550 tūkst. šunų ir apie 600 tūkst. kačių.

Ženklinti ir registruoti savo augintinius gyventojai visus metus buvo raginami įvairiausiomis priemonėmis, tačiau dažnas jų suskubo tai padaryti tik paskutinėmis balandžio dienomis.

Nors įstatyme už šios prievolės nevykdymą yra numatytos baudos, tikslo organizuoti baudžiamųjų akcijų nėra. Svarbu, kad gyvūnų savininkai augintinių ženklimą pasirūpintų aiškiai suprasdami, kad tai ne tik būtina, bet ir svarbu apsaugant gyvūną ir aplinkinius.

Kodėl reikia ženklinti ir registruoti?

Augintiniai mikroschemomis ženklunami ir registruojami be-

PEXELS.COM NUOTR.

veik visoje Europos Sąjungoje dėl daugelio priežasčių:

- Viena svarbiausių – gyvūno atsekamumas, kuris svarbus dėl užkrečiamųjų ligų stebėsenos, kontrolės ir likvidavimo. Viena iš gyvūnams ir žmonėms pavojingiausių užkrečiamųjų ligų – pasiutligė, tad šios ligos stebėsenai skiriamas ypatingas dėmesys. Kadangi liga pavojinga gyvūnams ir nuo jų gali užsikrėsti žmonės, yra prievolė, kad gyvūnas būtų nuolat vakcinuojamas nuo šios ligos, o gyvūno vakcinavimo duomenys registruoti Gyvūnų augintinių registre (GAR). Tokiu būdu sudaryta galimybė GAR nustatyti augintinių laikymo vietą, identifikuoti jų savininkus ir, esant būtinybei, imtis priemonių, leidžiančių užkirsti kelią užkrečiamųjų ligų plitimui.

- Gyvūnui pasiklydus jį skubiai sugrąžinti savininkui. Pasiklydusių gyvūnų sugavęs žmogus gali

kreiptis į privačius veterinarinius gydytojus, taip pat Valstybinę maisto ir veterinarijos tarnybą, gyvūnų globėjus, gyvūnų augintinių ženklavimo paslaugas teikiančius asmenis, savivaldybių administracijas dėl sugauto gyvūno mikroschemos nuskaitymo ir, jeigu gyvūnas registruotas, pagal GAR duomenis galima operatyviai sužinoti gyvūno savininką ir jo kontaktus. Be to, jeigu ir užsienyje (pvz., kelionės, atostogų metu) pasimestų Lietuvoje GAR registruotas gyvūnas, jo savininką surasti nebūtų sudėtinga, nes GAR keičiasi duomenimis su Europos šalių gyvūnų augintinių registrų duomenų tinklu (EuroPetNet).

- Gyvūnai augintiniai ženklunami ir registruojami dėl efektyvesnės viešosios tvarkos kontrolės, siekiant paskatinti gyvūnų laikytojus atsakingiau rūpintis gyvūnais, nepalikti likimo valiai – kad jie nesukeltų žalos kitiems asme-

nims, tinkamai jais rūpintųsi.

- Augintinių ženklimas ir registravimas labai svarbus dėl galimybės keliauti su gyvūnu po kitas šalis. Paženklintas gyvūnas turi individualų numerį, todėl jam išduodami kelionės dokumentai ir jis gali laisvai keliauti su savo šeimininku.

- Gyvūnų augintinių ženklavimo informacija privaloma veisėjams. Talpinant skelbimus dėl augintinių pardavimo ar dovanojimo reikia nurodyti augintinio mikroschemos numerį, jo kilmės šalį.

- Svarbu ir dėl gyvūnų augintinių apskaitos ir statistikos – tik užregistravus visus gyvūnus augintinius sužinosime, kiek jų yra Lietuvoje.

Daugiau informacijos ir artimiausių ženklavimo paslaugas teikiančių specialistų kontaktus rasite interneto svetainėje www.pazenklinkmane.lt.

Žemės ūkio ministerijos informacija
Užsak. Nr.466

KAS YRA AUGINTINIO ŽENKLINIMAS IR REGISTRAVIMAS?

Ženklimas – tai paprasta ir greita procedūra, kai gyvūnui po oda ties ketera įvedama unikalų numerį turinti ryžio grūdo dydžio mikroschema. Ją galima nuskaityti skaitmeniniu skaitytuvu, kurį turi dauguma veterinarinių klinikų ir gyvūnų prieglaudų.

Registravimas – tai gyvūno numerio ir jo savininko kontaktinių duomenų įrašymas į valstybinį Gyvūnų augintinių registrą.

Abi paslaugos atliekamos vienu metu.

Mūsų gatvės ir jų pavadinimai: ideologija ir kasdienybė

Ričardas BANYS,
Panevėžio raj. Vadoklių parapijos
klebonas, svėdasiškis

Mūsų miestai ir miesteliai, net vienkiemiai turi savo gatves ir jų pavadinimus. Tačiau paskutiniu metu gatvės, kaip ir tarybiniai paminklai, sulaukė visokių diskusijų, ginčų ir kuriozų. Sakyčiau, kad gatvės, o ypač jų pavadinimai yra besikaitaliojančių santvarkų aukos, nes kiekviena santvarka bando kasdienybės gyvenimą nuspalvinti savomis spalvomis ir „perkrikštyti“ vieną ar kitą gatvės pavadinimą, jei jis „nesutampa“ su esama ideologija ir jos simbolika. Tokios ideologijų aukos yra tos gatvės, kurios pavadintos kokio nors politinio ar visuomenės veikėjo, vienos ar kitos ideologijos atstovų vardais. Taigi, kažkam jau užkliuvo P. Cvirkos gatvė Kavarske bei Kosmonautų gatvė Anykščiuose. O juk kažkada ir kažkur buvo Pionierių ir Komjaunimo gatvės bei J.Stalino ir Lenino aikštės.

Pats asmeniškai Anykščių rajone kažkada pasigedau rašytojo Juozo Baltušio gatvės. Tikriausiai dabar šis mano pasigedimas nuskambėtų kaip baisi ideologinė šventvagystė. Bet vis tiek pasigendu... Juk dar iki šiolei taip ir nesupratau, kodėl rašytojas Juozas Baltušis kai kuriems politikams rodosi esąs baisesnis nusikaltėlis Lietuvai nei kokie nors tipeliai iš garsiosios MG bylos, kurie paskui, nutaisę nekaltų aukų fizionomijas, vėl bandys laimę rinkimuose. Bet apie tai jau kitą kartą.

Taigi, mūsų gatvės. Turime Liepų, Beržų, Tulpių, Ažuolų gatves. Jos ir jų pavadinimai tinka visiems laikams. Aš pats gyvenu nedidelėje Tulpių gatvelėje ir joje dabar tikrai žydi tulpės. Jos žydėjo ir L.Brežnevo laikais. Žydėjo ir niekam nekliudė: nei šios gražios pavasario gėlės, nei gatvės pavadinimas.

Kažkada mano mylimuose Svėdasuose Vilniaus gatvė buvo viena iš judriausių, gausi gyventojų bei poilsiautojų, kadangi gatvė juosia gražų, nors ir nediduką, Alaušo ežerą. Dabar ši gatvė ne tik kad nieko bendra neturi su Vilniumi (nebent koks nors sostinėje gyvenantis žmogutis čia apsilan-

ko), bet liko pustuštė, su viena ar kita dar gyva sodyba. O skanūs žemių prie ežero „kašneliai“ dabar tapo savotiškomis tvirtovėmis prie ežero: nei užėisi, nei apeisi. Juk privati nuosavybė dabar šventesnė negu kokia nors tikėjimo dogma. Gatvės pavadinimas irgi morališkai paseno. Kokia dar „Vilniaus“?! Geriau jau Tylos gatvė, nes kai tenka važiuoti į savus namus, tai vieną kitą rytais ir pavakaryje. O beveik visą dieną - tyla ir ramybė. O kažkada šioje gatvėje gyveno kelios rusų sentikių šeimos. Jos buvo labai draugiškos, mielos. Dabar liko tik mieli prisiminimai ir nedrąsios prognozės apie tai, kas gi čia - šioje gatvėje - dėsį po 20 ar daugiau metų.

Žinote, nekeisčiau Anykščiuose Kosmonautų gatvės pavadinimo. O ką gali žinoti, gal iš šios gatvės tikrai atsiras astronautų (dabar taip vadinami tie, kurie pasiekia kosmosą). Beliktų tik „kosmonautus“ pakeisti „astronautais“. Juk negi tarp šioje gatvėje gyvenančių žmonių niekam niekada nekilo svajonių pakilti arčiau žvaigždžių ir pamatyti, kokie gražūs Anykščiai iš kosmoso, ne tik nuo Anykščių

bažnyčios bokšto. Būtų tikrai nuostabu. Taip ir svajoju, kad ateis tokia diena, kai Astronautų gatvėje Anykščiuose pasidarysiu „asmenukę“ su kraštiečių astronautu. Ech, kad taip būtų!..

Pamenu, kaip Vikonių kaimą, kuriame kažkada buvo plytų gamykla, vietinė liaudis vadino „Lapynu“. Dar būdamas mažas bandžiau išsiaiškinti, kodėl toks pavadinimas, jei neteko ten matyti nė vienos lapės. Suaugusieji man tuomet atsakydavo, kad kalba „eina“ apie „kitokias lapes“ ... iš suaugusių pasaulio. Dabar galvoju, kad toks pavadinimas tikrai buvo įžėidus to kaimo atžvilgiu. Juk jame pažinau tiek nuostabių, dvasingų ir šviesių žmonių. Gerai, kad „Lapynas“ jau liko toli istorijoje. Tik gaila, kad čia niekas jau nebegamina plytų. O juk kažkada čia buvo tikra plytų karalystė...

Taigi, gatvės, gatvelės ir jų vardai, pavadinimai...Kiek dar jų liks nepakeistų, nenuspalvintų ideologijos spalvomis? Manau, kad dar kai kam gali užkliūti Putinų gatvė arba Darbininkų. Manau, kad kažkas norės Gėjų gatvės arba net Kebabų (jei toje gatvėje gyvens gėjai ir bus daug

„kebabinių“). Dar visko bus daug ...

Bet argi svarbu gatvės pavadinimas? Gal kai kam svarbu. Tik ne visada gatvių pavadinimai sutampa su tose gatvėse gyvenančių žmonių gyvenimu ir jo būdu. Teko kažkada girdėti iš vietos kauniečių, kad Nemuno gatvėje tarpukario laikais Kaune buvo pats gausiausias viešnamių skaičius. Štai tau ir Nemuno gatvė! O juk galėjo tą gatvę pavadinti Plaštakių prospektu. Nepavadino...Matyt, dėl konspiracijos. Dabar toje gatvėje gyvena jau naujos kartos garbingo ir jauno amžiaus žmonių. Tikiuosi, kad praeities istorija nepalies savo pilku šešėliu nė vieno ten gyvenančio, o graži pavasario saulė šildys visą Kauną ir Nemuno gatvę bei joje gyvenančius paprastus žmones, mokančius gyventi, svajoti ir nepasiduoti.

Na, o mums - Anykščių krašto žmonėms - belieka pasirūpinti, kad, kur mes begyventume, kokio pavadinimo gatvėje, visada išliktume žmonėmis, ieškančiais šviesos, nes tamsoje gyventi yra baugu. Tai gal kokiai gatvei - gal pačiai naujausiai ir dar bevardei - tiktų Sielų gatvės pavadinimas? Juk nėra besielių žmonių. Nėra!

Į valdiškas įstaigas žiūrime ne kaip į paslaugų teikėjus, o kaip į dievus

Juozas RATAUTAS,
anykštėnas

Su ironija, o gal ir be jos vietos žiniasklaida pranešė apie savivaldybės administracijos direktorės pavaduotojos Venetos Veršulytės mokymus. Iki kadencijos pabaigos likus vos keliems mėnesiams, valdžios atstovė išvyksta tobulinti ugdomojo vadovavimo meno. Prasminga ir nuoseklu, jei rajono vadovai pildytų žinių ir gebėjimų spragas seminaruose, mokymuose, dalytusi gerą patirtimi pirmaisiais darbo mėnesiais ar metais. Dabar, kai laikas krautis kuprines ir braižyti ateities kelionių maršrutus, neišmintinga leisti pinigų nei ugdomojo, nei dorovingojo vadovavimo tobulumui didinti. Prasmingiau ruošti atsakaitai už per ketverius metus nuveiktus darbus ir tam, kas pateisintų parodytą anykštėnų pasitikėjimą. Nori – nenori, teks pažiūrėti žmonėms į akis! Reiks atsiskaityti patiems, įvardyti tuos, kurie dirbo pa-

siaukojamai, ir anuos, kurie yra užėmę pareigas pagal partines „putiovkes“, kuriems padėta prasmukti į pareigas pasinaudojus netobulu įstatymu ar nedoro komisijos nario pagalba...

Betgi tęskime mokslo ir pažangos temą. Nors rajono vadovai mano kitaip, visgi akivaizdu, jog į savivaldybę pažanga ateina daug vėliau nei į kitas įstaigas ar verslo pasaulį. Administracija giriasi, jog diegia ISO - 9001 sistemą. Šią procesų standartizavimo ir kontrolės formą Sodra pradėjo naudoti prieš 10 metų, kaip ir vadybos ypatumų kūrimui bei tobulinimui skirtą LEAN projektą. Norisi paklausti, kaip savivaldybė ištraukusi ir įtraukusi savo įstaigas į šį Japonijoje prieš pusę amžiaus sukurtą ir sėkmingai naudojamą bei didelę pažangą vadyboje, verslo valdyme padariusį atradimą. Teko išgirsti, jog raštai savivaldybėje iki šiol nėra visa apimtimi valdomi skaitmenizuotoje dokumentų valdymo sistemoje. Jie guldomi ant stalo ir dūla dažname valdžios kabinete kaip prieš 50 metų. Jei vadovai informacija naudojami, dalijasi ne kompiuteriu, planšete ar telefonu, tokių asmenų moderniais ar

pažangiais nepavadinsi... Suprantama, kai vadovaujantys asmenys keičiasi kas 4 metus, o jiems pradėjus dirbti atsiranda nuodėmingas poreikis „susistatyti“ savo „chebrą“, - tuomet norimos pažangos nepasieksi... Taigi, ar aukštą savivertę turintys rajono vadovai pakankamai įsisavinę ugdomojo vadovavimo, ugninios lyderystės pagrindus, teisės aktų pritaikymo praktiką anykštėnų gerovei didinti?

Seimą pagaliau pasiekė Viešojo sektoriaus reformos įstatymo projektas. Būtinybė reformuoti Valstybės tarnybą bei viešųjų paslaugų teikimo sampratą – seniai pribrendęs reikalas. Nuolat didėjantis valdininkų skaičius ir vis gerėjančios jų darbo, buitės sąlygos neužtikrina teikiamų paslaugų kokybės. Aiškiai matosi, jog čia nėra konkurencijos, tad valdiškos įstaigos turi dirbti kaip šveicariškas laikrodis. Jeigu kirpėja nekokybiškai padarė šukuoseną, kitą kartą eisi pas kitą; neisi ir į kliniką, kurios odontologė išrovė ne tą dantį arba, užuot pašalinusi du, ištraukė visus keturis... Versle vyksta nuolatinė natūrali konkurencija, kurios trūksta viešajame sektoriuje. Žmonės dėl vienokių ar kitokių paslaugų turi kreiptis į

vienintelę valdišką socialinių paslaugų, socialinio draudimo, žemėtvarkos ar urbanistikos įstaigą. Pasirinkimo čia nėra! Blogai aptarnautas klientas Užimtumo tarnyboje neateis į Sodrą ir atvirkščiai. Vidinei valdiškų įstaigų konkurencijai koją kiša bjauri partinė protekcija, mažos ir nuolat slopinamos gyventojų iniciatyvos ir neaktyvi bei nusivylusi pilietinė visuomenė. Susiformuoja ydinga praktika, kai į valdiškas įstaigas imame žiūrėti ne kaip į paslaugų teikėjus, o kaip į dievus. Kartu su reforma toks požiūris turi keistis. Valstybės tarnautojai, kaip ir kiti viešieji asmenys, turi būti orientuoti į rezultatą, paslaugų kokybę. Jeigu mokesčių mokėtojai finansavo Venetos Veršulytės mokslus seminare, tai tie mokslai turi kurti pridėtinę vertę. Vis dėlto atsainaus klientų aptarnavimo pavyzdžių mūsų įstaigose - nors vežimu vežk! Kad paskatintume klientus aptarnaujančias įstaigas kokybiškiau dirbti, kažkada esu siūlęs organizuoti konkursus, kurie padėtų išryškinti pirmaujančius ir atsiliekančius. Tokia priemonė duotų impulsą stengtis bei pasitempti.

Valstybės tarnybos reforma turi pakeisti valdžios

atstovų, valdininkų santykius su gyventojais. Žmonės turi būti matomi. Ne tik tie, kurie priskiriami elitui ir kurių yra tik dešimt procentų (Lietuvoje 10 proc. gyventojų naudojami 41 proc. bendruoju vidaus produktu), matomi turi būti visi žmonės. Pasveikinti, susitikti, paspausti ranką meras privalo buvusiam partizanui, nusipelnusiam mokytojui ar rajono garbės piliečiui, bet kodėl gi vis dėlto neparodyti dėmesio Onutei iš Skiemonių, švenčiančiai jubiliejų, Marytei iš Mačionių, auginančiai 5 vaikus, kuriai galbūt reikia pagalbos, palaikymo, gražaus žodžio, ar 100 – to metų sulaukusiam Anuprui iš Surdegio... Net jei jie nepriklauso jokiai partijai ar bičiulių ratui. Puokštės gražių gėlių verti ne tik rajono tarybos nariai, švenčiantys gimimo dieną. O kad anykštėnas gautų tai, ko nusipelno, turi klostytis giliai santykiai tarp rinktos valdžios ir juos išrinkusiųjų. Tikėkimės, kad reforma panaikins valdininkų ribotumą, pandeminį tingulį bei agresiją, nukreiptą į kitokią nuomonę reiškiančius asmenis. O tam tikslui aukštai valdžiai ne pro šalį pasinerti į įvadinius mokymus, aiškinančius, kaip ugdyti save.

Ukrainos kaimynė Moldova baiminasi, kad Rusija puls ir ją

Eldoradas BUTRIMAS

Specialiai iš karo Ukrainoje, Odesa-Jasai-Kišiniovas

(Tešyns. Reportažų iš Ukrainos pradžia „Anykšta“ Nr. 24, 2022-03-26)

Nuogaštavimai, kad gegužės devintą dieną Maskva pradės maštabišką Odesos puolimą, nepasitvirtino, tačiau to čia visgi labai bijoma.

Žmonės čia mėgsta dėvėti nacionalinius drabužius.

Bijoma todėl, kad miestą gana lengva apsupti, o jo gyventojams nebūtų galimybės iš Odesos pasprukti. Iš vienos pusės miestą skalauja jūra, o sausumoje pavojus kyla tiek iš dešinės, tiek iš kairės pusės.

Dešinėje miesto pusėje - už šimto kilometrų, ties Mikolajevu miestu, yra priartėjusi fronto linija. Kairėje pusėje, irgi už šimto kilometrų, yra Moldovos teritorijoje susikūrusi taip vadinamoji Padniestrės Moldovos respublika (PMR).

Ši neturi sienos su Rusija, tačiau pasiskelbė įeinanti į Rusijos sudėtį. Jei PMR armija, kuriai vadovauja Maskvos kariškiai, nuspręstų įsijungti į karą, Odesa taptų visiškai apsupta ir patektų į mūšių katilą.

Nusprendžiau nuvykti pasižvalgyti po PMR, nors nebuvau įsitikinęs, ar ten būsiu įleistas. Juolab kad pastarąsias kelias savaites PMR vyko keistos provokacijos, dėl kurių Maskva įtarinėjo Moldovą, o ši Maskvą.

Vykdamas iki Moldovos sienos įsitikinau, kokia trapi yra Odesos situacija. Paaiškėjo, jog, norint patekti į Moldovą, reikia kirsti Dniestro upę, o tiltas yra tik vienas. Susprogdinus tiltą prie Palancų pasienio perėjimo punkto, odesiečiai į Moldovą galėtų persikelti nebent

valtimis, nes upė yra srauni ir net kelių šimtų metrų pločio.

Kitas tiltas yra už šimto kilometrų, tačiau juo į Moldovą patekti galima tik iš pradžių pervažiavus Maskvai pavaldžią PMR teritoriją.

Į Moldovos sostinę tą dieną nuvykom tik vėlai vakare, mat mane vežęs vyriškis mašinoje turėjo svarbesnę keleivę - pabėgėlę iš Odesos. Ją reikėjo skubiai nugabenti į Rumunijoje, Jasų mieste, esantį aerouostą, kad keleivė galėtų išskristi į Vokietiją pas susirgusią dukrelę.

Minėta odesiškė savo mamą bei tris vaikus prieš du mėnesius išgabeno į Vokietiją, tačiau pati grįžo vadovauti humanitarinės pagalbos centrui.

Dėl pigesnių bilietų odesiečiai keliauti labiau mėgsta ne iš Moldovos sostinės Kišiniovo, bet iš už 150 kilometrų toliau esančio Jasų miesto Rumunijoje. Kirtus Moldovos ir Rumunijos sieną, laukė didelė nuostaba, mat stendai pakelėse skelbė, kad... iš Moldovos atvykome į Moldovą.

Paaiškėjo, jog tiek šis Rumunijos regionas, tiek dabartinės Moldovos respublikos teritorija prieš šešis šimtus metų buvo viena Moldovos karalystė. Ši karalystė prie Juodosios jūros ribojosi su Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės žemėmis.

Moldovos karalystės sostine buvo Jasų miestas, kuris dabar yra vadinamas kultūrine Rumunijos sostine. Jasai turi sąsają ir su Lietuva - 1646 metais čionykštėje cerkvėje susituokė Lietuvos didysis etmonas Jonušas Radvila ir Moldovijos kunigaikštystė Marija Lupu, su kuria jaunikis apsigyveno Kėdainiuose.

Rumunija XIX a. susikūrė, Moldovos karalystei susijungus su Valakija ir Transilvanija.

1812 metais rytinę Moldovos karalystės dalį užėmusi Rusija tą teritoriją pavadino Besarabija ir jos sostine paskelbė Kišiniovo miestą, nepaisydami to, kad istorinė Moldovos sostinė buvo Jasų miestas.

1920m. Kišiniovas vėl tapo Rumunijos dalimi, tačiau 1940m. Maskva dar kartą atplėšė Rytinę Moldovą, kurią pavadino Moldovos Respublika, o žmonėms nurodė rašyti kirilica.

„Moldavų kalba yra visiškai Maskvos išmislas - įvedę rusiškus rašmenis, norėjo dirbtinai atskirti nuo rumunų kalbos ir Rumunijos“, - paaiškino 54 metų Sergiu Durlleshteanas. Šis Kišiniovo verslininkas gerai išmano Rumunijos istoriją, nes ją studijavo.

S.Durlleshteanas papasakojo, jog nuo Rumunijos 1940m. atplėšusi dalį Moldovos Maskva ištrėmė į Sibiro gulagus per 100 tūkst. piliečių. Ištrėmusi inteligentiją, į visus vadovaujamus postus ministerijose bei įmonėse Maskva siuntė funkcionierius iš Rusijos.

Rusifikacija čia buvo žymiai agresyvesnė nei Lietuvoje, todėl miestuose ėmė dominuoti rusų kalba. Bijodami represijų, S.Durlleshteano tėvai savo vaikus irgi leido į rusišką mokyklą, tačiau 1991m. šaliai atgavus nepriklausomybę verslininkas ne tik ėmė mokytis protėvių kalbos, bet susigrąžino Rumunijos pilietybę.

Kadangi Moldovoje yra leidžiama dviguba pilietybė, daugybė gyventojų be Moldovos paso turi ir rumunišką, nes ši šalis yra ES narė, tad su tokiais pasu lengviau keliauti po pasaulį.

„Rumunišką pasą daug kas išsiėmė dėl baimės, kad Moldovą vėl gali okupuoti Rusija, mat su tokiais pasu tada būtų galima pabėgti į Vakarus“, - paaiškino S.Durlleshteanas. Verslininkas prisipažino, jog Maskvai vasario 24 dieną užpuolus Ukrainą jis svarbiausius daiktus susidėjo į lagaminą ir jame juos laiko

Paminklas pagerbti į Sibiro gulagus ištrėmtiems 100 tūkst. Moldovos gyventojų.

tam, kad Maskvai išiveržus galėtų tą pačią dieną bėgti į Rumuniją.

S.Durlleshteano nuomone, tokiam pabėgimui yra pasirošę nemažai Kišiniovo gyventojų. Baimę esą labiausiai kelia tai, jog Moldovos teritorijoje yra išsikūrusi Maskvai pavaldži PMR, kurioje dabar vyksta keistos provokacijos.

Kišiniove užkalbinta pensininkė, buvusi universiteto dėstytoja, matematikė Liuda Cibuk patvirtino, kad vietos žmonės planuoja Maskvai išiveržus bėgti į Rumuniją, o iš ten į kitas šalis. Du moters sūnūs visiems šeimos nariams išėmė Rumunijos pasus, taip apsidrausdami nuo galimos okupantų savivalės.

Neoficialiais duomenimis, rumuniškus pasus jau yra išsiėmę pusė milijono iš šalyje gyvenančių 2,6 mln. Moldovos gyventojų, o pareiškimus pasui gauti šiuo metu dar yra padavę keturiasdešimt tūkstančių asmenų. Rumunija pasus išduoda tiems asmenims, kurie turi įrodymų, jog jų tėvai ar seneliai gyveno į Rumunijos teritoriją įėjusioje Moldovoje.

Atvykus į Kišiniovą, apima keistas įspūdis. Pagal oficialią statistiką, Moldova yra pati neturtingiausia Europos šalis, kurios trečdalis gyventojų darbo ieškoti yra išvykę į užsienį.

Vaikščiojant po sostinės centrą vargingumas visiškai nesijaučia - aplink juos vien naujos ar apynaujės mašinos, keliai ir šaligatviai tvarkingi, namai išpuoselėti. Pabendravus su gyventojais visgi paaiškėjo, jog sostinės centro vaizdas yra apgaulingas, o provincijoje su darbu labai striuka.

Istorijos muziejaus apsaugininkas, vardu Dorinas, papasakojo, jog jo gimtame kaime, esančiame už penkiasdešimties kilometrų nuo sostinės, net šešiasdešimt du procentai žmonių yra išvykę dirbti į užsienį. Dori-

nas sakėsi tiksliai žinantis tuos skaičius, nes eina kaimo seniūno pavaduotojo pareigas.

Kišiniovas nustebino ir tuo, jog jo gyventojai noriai bendrauja, tačiau atsisako fotografotis ir pasakyti savo pavardes. Atsakymą teisina aptakiai - jog čia gyvena nemažai rusų ir ukrainiečių, todėl savo nuomonę geriau nutylėti.

Kalbinant apie politiką atvirauti irgi nenori bei tvirtina, jog pas juos valdžios keičiasi labai dažnai, todėl pažūrų geriau neviešinti.

Apie nenorą atvirauti užsiminė net verslininko S. Durlleshteano dukra. Vyno eksporto firmos vadovaujanti mergina kartu su tėvu buvo įkūrusi pagalbos Ukrainos pabėgėliams centrą, bet tuo girtis sakė nenorinti.

Šeima pabėgėlius apgyvendino ne tik savo name, bet ir dviejose turimose sporto salėse. Nors verslininkai apnakvydino bei pamaitino net dešimtadalį iš 400 tūkstančių į Moldovą atvykusių ukrainiečių, to nereklamuoja.

Mat dalis merginos užsienio partnerių bei bičiulių tokią jos veiklą gyrė ir net rėmė, tačiau buvo ir tokių, kurie nustojo bendrauti. Durlleshteanų šeimai tuo teko užsiimti visiškai neplanuotai, kai tėvas nusprendė pagelbėti keliems skvošo sporto bičiuliams iš Ukrainos.

S.Durlleshteanas yra laikomas skvošo pradininku Moldovoje, tą sporto šaką prieš dvidešimt metų išpopuliarinęs ir Ukrainoje bei Baltarusijoje. Prasidėjus karui vyriškis pasisiūlė padėti keliems seniems skvošo bičiuliams, o su šiais paramos kartu prašytis ėmė tūkstančiai kitų.

„Negaila nei įdėto laiko, nei išiekvotų lėšų - gaila vien kenčiančių pabėgėlių, ypač kai mačiau, kaip, išgirdę greitosios pagalbos mašinos sireną, ukrainiečiai puldavo slėptis po lovoomis ir stalais“, - tvirtino Julia Durlleshtean.

Į Konstantino Sirvydo gimtinę – kelias klaidus

Atkurtas 1988 – aisiais K. Sirvydo gimtinėje pastatytas, vėliau suniokotas paminklas (Aut. Jonas Žukas, 2009 m.) dabar stovi Dabužių bažnyčios šventoriuje.

(Atkelta iš 1 psl.)

1579 – aisiais Sirvydų kaime, kurio pavadinimas akivaizdžiai kilęs iš Sirvydų pavardės, netoli Dabužių, gimęs lietuvių literatūros šedevrų - „Trijų kalbų žodyno“, „Punktų sakymų“ - autorius K. Sirvydas 1988 -ųjų rudenį į gimtinę sugrįžo įspūdingu paminklu (Aut. Jonas Žukas (1940 – 2019). Jo pastatymą inicijavo kultūrologas, buvęs Dabužių aštuonmetės mokyklos direktorius, vėliau Kultūros ministro pavaduotojas, o dabar Lietuvos nacionalinio dailės muziejaus direktoriaus pavaduotojas Vytautas Balčiūnas.

Ryšį su Sirvydų kaimu pagrindė akademikas Zigmas Zinkevičius, kuris nustatė iš Sirvydo rašto tarmybių, kad būtent iš Sirvydų kaimo yra kilęs K. Sirvydas. O poetas Justinas Marcinkevičius poemoje „Pažinimo medis“ fiksavo K. Sirvydo kilmę iš kaimo šalia Dabužių.

Kultūrologas V. Balčiūnas pasistengė iš istorijos gelmių ištraukti K. Sirvydą, anykštėnams parodyti jo reikšmę Lietuvos istorijoje ir deramai įamžinti jo atminimą gimtinėje, nes jokių raštijos pradininką menančių ženklų čia nebuvo.

Paminklo atidengime kalbas režė ne tik iš Vilniaus atvykę rašytojai, mokslininkai, bet ir paminklo sukūrimu bei pastatymu pasirūpinę anykštėnai. „Daug brangių vaizdingoje mūsų Anykščių žemėje vietų, kurios saugo mūsų rašytojų vaikystės dienų atsiminimus... Toliausiai siekia Sirvydų kaimo atmintis. Į nebūtį laiko upė nusinešė 400 metų, o kaimas tebesaugo vieno didžiausių mūsų rašytojų K. Sirvydo atminimą. 400 metų, kai keturiolikmetį K. Sirvydą išlydėjo gimtinės žmonės. Šiandien čia, šią valandą, jis grįžta į gimtąjį kaimą tvirčiausio medžio – ažuolo ir švelniai puošnaus metalo – vario paminklo pavidalu. Grįžta į gimtinę Sirvydo žodis ir ašara,

meilė ir viltys. Grįžta dabar ir visiems laikams“, – prie paminklo, kurio idėja, kad medžio kolona iš viršaus išgaubtu metalu rieda Sirvydo ašara, meistriškai įgyvendino metalo skulptorius Jonas Žukas, 1988 –ųjų rugsėjį kalbėjo tuometė Anykščių kultūros skyriaus vedėja Rima Lesnikauskienė.

Po paminklo atidengimo Anykščių kultūros namuose vyko literatūrinis vakaras, kuriame, kaip apie renginį rašė „Anykštos“ pirmtakas, rajono laikraštis „Kolektyvinis darbas“ korespondentė Roma Bražėnienė (R. Bražėnienė „Grįžo K. Sirvydo žodis“, „Kolektyvinis darbas“ 1988 m. rugsėjo 29 d.), vakaro vedėjas mokytojas V. Balčiūnas žvilgsnį kreipė į XVII amžių, į žmogų, kuris, pasak tautos dainiaus Justino Marcinkevičiaus, „žodžio stogą kėlė, kurio knygos mūsų lopšį supo“, ir kad reikia laiko suprasti jo raštų reikšmes. „Daug vandenų negali užgesti meilės muno“ nėra vien citata, tai gyvas priesakas mūsų desperatiškai ir besiblaškančiai sielai“, – tuomet sakė V. Balčiūnas. O Vilniaus universiteto Lietuvių kalbos ir literatūros katedros dėstytojas, būsimasis Lietuvos kultūros ministras Darius Kuolys tarsi atsakė į klausimą, ką XX amžiuje pavargusiam žmogui galėtų reikšti „Punktai sakymų“, kurie dar tik beldžiasi į lietuvių sąmonę su valstybine idėja, su dievo tiesa, su vienybės, asmeninės laisvės idėja. „K. Sirvydas suvokė, kad tautos dvasia gali reikštis tik gimtąja kalba. Tautos gyvastis paremta darbu. Savo, kalbininko ir filosofo, darbu stiprino valstybingumą. Jis buvo Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės patriotas, Vakarų Europos žmogus. Gvildeno problemas, kurios buvo opios visam pasauliui. K. Sirvydas puoselėjo lietuviškos demokratijos sampratą“. - pabrėžė D. Kuolys.

Dar po metų Dabužių devyn-

Paminklo (Autorius Jonas Žukas) Konstantinui Sirvydai atidengimas 1988 metų rudenį gimtinėje.

metei mokyklai pirmajai šalyje buvo suteiktas K. Sirvydo vardas, kurį mokykla prarado, nes 2001 – aisiais buvo pertvarkyta į Anykščių A. Baranausko vidurinės mokyklos pradinio ugdymo skyrių, kuris 2010 m. buvo uždarytas nelikus mokiniui.

Atgimimo metais paminklas K. Sirvydai buvo suniokotas, nuplėštas ir pavogtas varis. Tokio pat likimo sulaukė ir ant paprasto laukų akmens pritvirtintos metalinės raidės. 1988 –ųjų metų paminklą 2009 aisiais jau Dabužių bažnyčios šventoriuje atkūrė tas pats menininkas Jonas Žukas.

Dar vienas K. Sirvydo atminimo sergėtojas, jo įamžinimo ir išsaugojimo Dabužių krašte entuziastas buvo šviesios atminties pedagogas, literatas Antanas Šleikus (1933 – 2018). Gyveno Kavarske, o savo mažoje trobelėje Sirvydų kaime įrengė K. Sirvydo muziejėlį, tačiau reikiamo dėmesio ir paramos iš valdžios nesulaukė. Savaiame suprantama, autentišką K. Sirvydo amžiaus eksponatų jame nebuvo, tačiau jis buvo surinkęs labai daug spausdintos medžiagos apie garsųjį savo kraštiečių, surinkęs ir užrašęs savo kaimo istoriją.

A. Šleikų žeidė vandalų išpuoliai prieš paminklą dėl keliolikos ar keliasdešimt litų kainavusio pavogto vario. Beje, 2013 – aisiais pedagogas piktinosi ir dėl jau nuo paprasto laukų riedulio nuplėštų metalinių raidžių. „Padėtis žiauri. Šalia paminklo šabakštynas, nepjauta žolė“, - apie K. Sirvydo gimtinės paženklinimą tada man kalbėjo A. Šleikus, piktindamasis, kad į jo prašymus sutvarkyti šią vietą valdžia ne-

reaguoja.

Kavarske gyvenantis jo sūnus Kęstutis Šleikus buvo tos pačios nuomonės, kaip ir jo tėtis. „Vienas iškiliausių ne tik Anykščių krašte, bet ir visoje šalyje, Lietuvos raštijos pradininkas Konstantinas Sirvydas nepelnytai primirštas, - sakė K. Šleikus, pastebėdamas, kad po tėčio mirties jo sukauptą medžiagą priglaudė viena žurnalistė. – Užsukantys į K. Sirvydo gimtinę priversti klaidžioti. Net rodyklių į jo gimtinę iki šiol nėra“.

K. Šleikus prisiminė ir prieš keletą metų į Sirvydų kaimą atklydusį Lenkijos pilietį, kuris čia ieškojo savo genealoginio medžio šaknų.

Vilniaus universiteto rektoriaus tarėjas, universiteto teologijos dėstytojas ir Šv. Jonų bažnyčios pamokslininkas, pamokslus sakęs daugiausia lietuvių kalba, jėzuitas kunigas K. Sirvydas mirė 1631 metais rugpjūčio 23 dieną Vilniuje, palaidotas Šv. Jonų bažnyčios rūsyje. Jam pastatytas paminklas Vilniaus universitete (Autorius – skulptorius Juozas Kėdainis, 1979 m.), biustas Anykščių Šv. Mato bažnyčioje, (Autorius –

skulptorius Juozas Meškelevičius, 1982 m.). K. Sirvydo vardu pavadintos gatvės Vilniuje, Anykščiuose, Telšiuose ir Dabužiuose.

Prieš kelias savaites lankiausi K. Sirvydo gimtinėje. Kelio Anykščiai – Ukmergė Dabužių kryžkelėje jokio ženklo, kad kelias link Dabužių - tai kelias ir į K. Sirvydo gimtuosius Sirvydus. Pačiuose Dabužiuose – vėlgi jokio ženklelio į šio žymaus žmogaus gimtinę. Ne kartą į Sirvydus važiuavęs, šį kartą patariau ne į tą keliuką pasukti... O tų keliukų, išvažiuojant iš Dabužių, Kavarsko kryptimi - ne vienas. Nustebino, kad estetiškas vaizdas sodybvietėje nekoks – man priminė pirmaisiais Nepriklausomybės metais apleistus anykštėnų revoliucionierių gimtinių ženklus...

Baigti noriu kultūrologo V. Balčiūno pastebėjimu, kad K. Sirvydo (ir Sirvydų) kultūrinė atmintis, jos aktualinimas tebėra dabarties problema. Pasak jo, labai gailla, kad Anykščių biblioteka nebuvo pavadinta K. Sirvydo vardu, kad jis Anykščių krašte nėra suvoktas kaip kertinis akmuo kultūros miesto pamatuose.

Konstantino Sirvydo atminties sergėtojas, pedagogas ir literatas Antanas Šleikus 2013 metų pabaigoje.

vardadieniai

šią dieną

Teobaldas, Vaidivutis, Aldas,
Vydmina, Valentas,
Vaidevutis.

gegužės 22 d.

Elena, Julija, Rita, Eimantas
Aldona, Julė.

gegužės 23 d.

Gertautas, Tautvydė, Ivona,
Žydrūnė, Žydrūnas.

mėnulis

gegužės 21 - 22 d.d. - pilnatis,
gegužės 23 d. - delčia.

anekdotas

Moteris atveda pas gydytoją
mažą dukrytę.

- Padėkite, jos akys visą lai-
ką išsprogusios ir ji be perstojo
šypsosi.

Gydytojas apžiūri vaiką ir
sako:

- O jūs nebandėte jai laisviau
kasyčių supinti?

***

- Ar tu esi žmonai kada nors
pareiškęs savo nuomonę?

- Žinoma. Parodyti randą?

***

Žmogelis užėina į kažkokį
pusiau legalų naktinį klubą.
Žodžiu, tokį, kur kazino ir pa-
našios pramogos. Mato, prie
vieno stalo sėdi pora vyrų ir
žaidžia pokerį su šunimi. O šuo
taip visai guviai kortas mėto,
tarpais muša ir pan. Žmogelis
prieina prie to stalo ir klausia:

- O, tai matyt labai protingas
šuo?

- Ne, - tarė vienas iš žaidėjų,
- kai jis gauna gerą kortą, ima
vizginti uodega.

***

Zoologijos sode mama sako
Petriukui:

- Vaikeli, neglostyk liūto, gal
jis blusų turi.

***

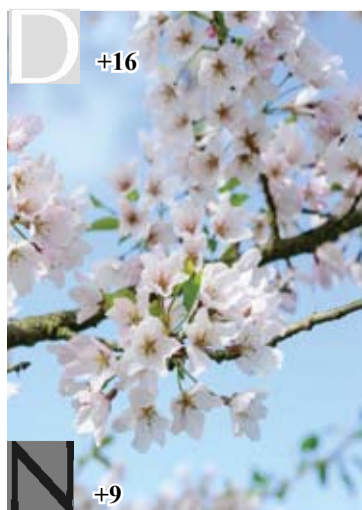
- Jonai, nerodyk man liežu-
vio, nes susirgsi!

- Kuo?

- Žandikaulio lūžiu ir smege-
nų sukrėtimu.

***

Chuckas Norrisas laimėjo pa-
marskomu prieš veidrodį.

oras

+16

+9

Anykštėnės Amiliutės nutikimai

Amiliutė guodžia Petriuką, kad nebus jis kosmonautas

Piešė Kęstutis PABIJUTAS,
rašė Antonas FELJETONAS

Gatvių šių jau nebeliko!
Kosmonautai jau išnyko...
Nei Anykščių, nei Kurklių
Jos svajot nekvies vaikų.

Ką dabar žadėt berniukui -
Marcės neramiam anūkui?
Kad nelaukia jo planetos?
Banas štai ant jų uždėtas.

Per maža mūs Lietuva -
Veltui tenesvaigs galva.
Nematyt prasingų tolių -
Bet gimti laukai vilioja.

Šiltnamiai Juškų - matai,
Kaip jie šviečia iš aukštai?
Mokysies gerai, Petreli,
Suksi ten trąšų kranelij...

O jei stengsies kiek gali,
Tau paklus miškai žali.
Medirčiai juk ant bangos -
Pušys - auksas Lietuvos!

Motyvuoja Amiliutė,
Kuo Petriukas gali būti.
Nusovietinta tikrovė
Sprandą lenkti reikia oriai.

Anno Domini MMXXII

KARTAIS SAPNAI IŠSIPILDO...

ŠIA NAKT BALTUS
ARKLIUS SAPNAVIAU
KA TAI REIKŠTŲ?...

REIŠKIA TAVĖS
LAUKIA
ŠVARI
BALTA PATALYNĖ.

AGRESIJA PRIEŠ AGRESORIŲ...

JEI SUKREMU
KREMLIAUS VADEIVA,
IŠKART PALEISČIAU
SMAIGI IŠ KOTOS...
KAD TIK
KELNĖS LEISTŲ...
NESUTIKSI...
SVAJONĖS
NEIŠSIPYLDYS...

Piešė Albinas GVOZDAS

sodo reikalai

Grambuoliai – sodo kenkėjai

Sigita PIVORIENĖ

sigita.p@anyksta.lt

Grambuolys (liaudiškai – karkvabalis) – vasaros pradžioje pasirodantis puošnus, garsiai bimbantis vabzdys. Tačiau daugelis šiais vabzdžiais ne tik nesigėri, bet juos naikina, nes grambuolys – vienas didžiausių sodo kenkėjų. Jų didelės baltos lervos ėda augalų šaknis, o skraidantys suaugėliai – lapus.

„Kaip tik vakar pradėjo skraidyti grambuoliai, kurie irgi yra kenkėjai, graužiantys medžių lapus, bet dėl to augalai nemiršta. Pavojingesnės lervos, ypač lengvesniuose dirvožemiuose. Iš kiaušinių išsiritusios lervos po žeme gyvena 3-4 metus, visą tą laiką jos maitinasi augalų šaknimis, tuomet virsta lėliukėmis ir gegužės pradžioje ar vidury iš jų išsiritę suaugėliai pradeda skraidyti. Ten, kur grambuolių lervų daug, jos gali pridaryti daug žalos, kartais net gali sunaikinti kaulavaisių ar vaismedžių sodinukus, daržo-

ves. Šiuo atveju geriausi pagalbininkai kurmiai, ežiai“, – sakė biologas, rajono meras Sigutis Obelevičius.

Grambuolių lervas galima naikinti parduotuvėse siūlomais įvairiais produktais, bet pirmiausia patariama rinkti suaugusius vabzdžius ir juos naikinti. Grambuolių lervos mėgsta rūgštesnes dirvas, todėl ir jų kalkinimas taip pat gali būti išeitis. Beje, pasaulyje skaičiuojama apie 6000 grambuolių rūšių, o Lietuvoje gyvena 7 grambuolių šeimos rūšys.

Dažnas sodininkas grambuo-

lio lervas supainioja su raganosio, saugomo vabalo, lervomis: būtina žinoti, kad jų naikinti negalima.

„Komposte, kartais ir kompostu tręšiamuose šiltnamiuose, gyvena išpūdingų vabalų - raganosių - lervos, panašios į grambuolių lervas, bet nuo jų skiriasi mažesne galva. Raganosių lervos turi ir mažesnę „burną“, nes maitinasi puvenomis. Paprastai darže ar sode jų nebūna. Raganosių lervos yra labai naudingos, nes, kaip ir sliškai, perdirba puvenas ir gamina biohumusą“, – teigė gamtininkas. Apsaugojus savo sodinukus nuo grambuolių, galima kibti į darbus: „Pagal fenologinį kalendorių, žydint alyvoms (o jos išaukštėja jau skleidžiasi), praėjus šalnų pavojui, jau galima sėti agurkus, pupeles, molliūgines kultūras, darželiuose

Grambuolio lervos – pavojingos kenkėjos, mintančios augalų šaknimis. Išsiritusios iš kiaušinėlių, dirvožemyje gali išgyventi iki 3-4 metų.

sodinti jurginus ir kardelius. Tiesa, šilumamėges daržoves patartina pridengti agroplėvele“, – sakė S. Obelevičius.

Jei ir Jūs turite klausimų apie sodą, augalus, jų priežiūrą – klauskite el. paštu sigita.p@anyksta.lt ir galbūt būtent į Jus dominantį klausimą atsakysime šeštadienio „Anykštoje“.